

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

ДОБРОЛЮБОВА Наталія Володимирівна

УДК 378.011.3-051:796.012.656]:004(043.3)

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ
ХОРЕОГРАФІЇ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Старобільськ – 2021

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Роботу виконано в Українській інженерно-педагогічній академії (м. Харків), Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Бакатанова Вероніка Борисівна,
Українська інженерно-педагогічна академія
(м. Харків), доцент кафедри педагогіки,
методики та менеджменту освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Сбітнєва Людмила Миколаївна,
Державний заклад «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
(м. Старобільськ), професор кафедри
музичного мистецтва та хореографії;

кандидат педагогічних наук
Терешенко Наталя Віталіївна
доцент кафедри хореографічного мистецтва
Херсонського державного університету.

Захист відбудеться 16 березня 2021 року о 15.30 годині на виїзному засіданні спеціалізованої вченої ради Д 29.053.01 Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Старобільськ) за адресою: 93401, Луганська обл., м. Сєвєродонецьк, вул. Лисичанська, 1-б, конференц-зала.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» за адресою: 92703, м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1.

Автореферат розіслано 12 лютого 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. І. Черв'якова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Українське суспільство висуває нові вимоги до професійної підготовки мистецько-педагогічних кадрів, оскільки відродження духовно-національної культури потребує модернізації вищої мистецько-педагогічної освіти, що передбачає розробку та впровадження інноваційних стратегій професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії, розвиток у них творчих здібностей, професійної компетентності, здатності до художньо-естетичного освоєння світу й віддзеркалення його в процесі професійної діяльності.

Удосконалення професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії (МВХ) визначено провідними концептуальними положеннями нормативно-законодавчих документів – Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепції розвитку освіти України на період 2015 – 2025 років, Стратегії інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів.

Особливу увагу приділено завданням оновлення змісту, форм і методів професійної підготовки зазначеної категорії фахівців на основі реалізації прогресивних концепцій, запровадження інноваційних технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), про що наголошено в Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні», Концепції національної програми інформатизації, Наказі МОН України «Про заходи щодо впровадження електронного навчального контенту». У документах окреслено, що основним напрямом використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій є створення системи освіти, зорієнтованої на забезпечення умов для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, розширення доступу до інформації та способів її отримання під час професійної підготовки.

Важливим показником підготовленості сучасних фахівців, зокрема викладачів хореографії, є професійна готовність, сформованість якої характеризується здатністю розв'язувати складні освітньо-професійні завдання та швидко адаптуватися до особливостей професійної діяльності завдяки впровадженню ІКТ, які дозволяють ефективно і творчо працювати, розширюють доступ до інформації та оптимізують освітній процес.

Аналіз науково-педагогічної літератури засвідчив наявність глибокого теоретичного підґрунтя для вирішення проблем професійної підготовки фахівців мистецько-педагогічних спеціальностей, зокрема викладачів хореографії. Так, методологічні засади сучасної філософії освіти розкрито в працях В. Андрющенка, І. Зязюна, В. Кременя, В. Курила, В. Огнев'юка, С. Савченка та ін.; питання загальної професійної педагогічної підготовки висвітлено у фундаментальних дослідженнях В. Бондаря, Н. Брюханової, Н. Волкової, О. Дубасенюк, І. Зязюна, О. Коваленко, О. Кучерявого, М. Лазарева, В. Лозової, Н. Ничкало, О. Пехоти, Г. Пономарьової, С. Сисоевої, В. Сластьоніна, Л. Хомич, Л. Хоружої та ін.; проблеми формування готовності до професійної діяльності – у наукових розвідках

К. Дурай-Новакової, М. Дьяченка, Л. Кандибович, Н. Кузьміної, О. Кучерявого, А. Ліненко, О. Мариновської, В. Сластьоніна та ін.

Теоретичні та історичні аспекти розвитку вищої мистецько-педагогічної освіти викладено в роботах таких учених, як Т. Благова, С. Горбенко, Л. Сбітнева, І. Сташевська та ін.; питання професійної підготовки фахівців мистецьких спеціальностей репрезентовано в наукових студіях Т. Завадської, А. Козир, Л. Масол, О. Отич, Г. Падалки, О. Рудницької, Н. Терешенко, О. Щолокової та ін.

Для вирішення завдань дослідження значний інтерес становлять праці провідних учених, які розглядають різні питання вдосконалення професійної підготовки хореографів: загальнотеоретичні основи професійної підготовки викладачів хореографії (Л. Андрощук, Л. Бондаренко, А. Ваганова, Є. Валукін, Є. Зайцев, Л. Зязюн, В. Уральська, Т. Чурліта та ін.); розробка проблем хореографічного мистецтва (Т. Барішнікова, П. Білаш, Т. Благова, А. Ваганова, А. Гуменюк, О. Колосок, В. Пастух, Ю. Станішевський, Т. Ткаченко та ін.); взаємозв'язок хореографії з іншими видами мистецтвами (С. Севастьянова, І. Яснець, Ван Сяодань та ін.); визначення танцювального стилю (В. Власов, Т. Чаговець); питання народно-сценічного (Г. Гусєв, Є. Зайцев, Т. Ткаченко, Є. Чурко та ін.) та українського танцю (К. Василенко, В. Верховинець, П. Нагачевський, Б. Стасько та ін.); теоретико-методичні засади мистецтва балетмейстера (П. Білаш, Б. Колногузенко, В. Нікітін та ін.).

Загальні питання професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті інформатизації освіти, зокрема питання сутності та специфіки застосування ІКТ, проаналізовано в розвідках таких науковців, як В. Биков, К. Власенко, Р. Гуревич, М. Жалдак, М. Кадемія, Г. Козлакова, М. Козяр, В. Кухаренко, А. Литвин, Ю. Машбиць, О. Меньяйленко, Н. Морзе, Л. Панченко, С. Семеріков, О. Спірін, П. Стефаненко, Л. Шевченко, Б. Шунечич, О. Ярошинська та ін.

Значний інтерес у цьому контексті становлять роботи зарубіжних авторів Ю. Маргуліса, П. Нортон (P. Norton), Є. Полат, І. Роберт, Б. Скіннера (B. F. Skinner), Е. Толмена (E. Tolman), Е. Торндайка (E. Thorndike), С. Трапезникова, Дж. Хартлі (D. Hartley) та ін.

Проблеми модернізації професійної підготовки майбутніх викладачів, зокрема з хореографії, шляхом упровадження ІКТ розглядали Б. Андресен, В. Биков, Л. Болдирева, М. Жалдак, Л. Пахомова, О. Спірін та ін.; формування професійної готовності на основі використання ІКТ (інтернет-блоги, інтернет-сайти, соціальні мережі, мультимедійні навчальні програми, електронні підручники тощо) представлено в студіях таких дослідників, як А. Ворожбит, О. Коротун, О. Матвійчук-Юдіна, О. Рибалко та ін.

Аналіз останніх дисертаційних праць свідчить про посилену увагу до проблеми підготовки майбутніх педагогів-хореографів, зокрема формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки (О. Пархоменко); професійно-педагогічної підготовки вчителів початкових класів до викладання хореографії (А. Чернишова); підготовки майбутніх учителів хореографії до розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів (Ю. Тараненко); підготовки майбутніх педагогів-хореографів до управління творчим колективом (Т. Осипова) та ін.

Разом з тим у педагогічній науці фактично відсутні розвідки, у яких би розглядалися питання формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ. Тому виникає нагальна проблема – визначити педагогічні умови, реалізація яких передбачає врахування викликів нового інформаційного суспільства, зорієнтованого на систему цінностей та пріоритетів застосування ІКТ у професійній підготовці майбутніх викладачів хореографії.

Аналіз наукових досліджень, вивчення сучасного вітчизняного досвіду професійної підготовки викладачів-хореографів уможливили виокремити низку *суперечностей* між: стрімким зростанням ролі інноваційних процесів у сучасному освітньому просторі та недостатньою динамікою впровадження новітніх педагогічних технологій у сучасний процес професійної підготовки викладачів хореографії; потребою у кваліфікованих викладачах хореографії з високим рівнем готовності до застосування ІКТ та реальним станом практичної підготовки в галузі хореографічного мистецтва; необхідністю модернізації традиційних систем навчання, які формують готовність до впровадження сучасних методик у професійну підготовку, та відсутністю відповідного програмно-методичного забезпечення занять із використанням засобів ІКТ.

Актуальність проблеми дослідження, її недостатня теоретична та практична розробленість, виявлені суперечності зумовили вибір теми дисертаційної роботи **«Формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами. Дисертацію виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Української інженерно-педагогічної академії «Теоретичні та методичні засади побудови системи моніторингу якості професійної підготовки фахівців» (ДР № 0118U003126). Тему дослідження затверджено Вченою радою Української інженерно-педагогічної академії (протокол № 4 від 07.12.2017 р.) й узгоджено Міжвідомчою радою з координації досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 5 від 27.11.2018 р.).

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної діяльності.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності.

Гіпотеза дослідження. Процес формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ набуде ефективності, якщо під час їхньої професійної підготовки впровадити педагогічні умови, що спрямовані на забезпечення: усвідомлення студентами необхідності застосування ІКТ у професійній діяльності шляхом стимулювання вмотивованості щодо їхнього використання в процесі постановочної діяльності; модернізації підготовки майбутніх викладачів хореографії на основі включення в її зміст знань, умінь та навичок щодо застосування комплексу ІКТ у процесі професійної діяльності, що

містить освітні, професійно-моделюючі та практично-професійні їхні види; розвитку творчих здібностей студентів у процесі використання ІКТ під час реалізації різних видів балетмейстерської діяльності.

Відповідно до об'єкта, предмета та поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Висвітлити теоретичні засади процесу формування готовності майбутніх викладачів хореографії до професійної діяльності, розкрити її сутність, структуру та особливості.

2. Проаналізувати сучасний стан підготовки майбутніх викладачів хореографії до реалізації різних видів балетмейстерської діяльності.

3. Схарактеризувати ІКТ як засіб формування готовності майбутніх викладачів хореографії до професійної діяльності.

4. Визначити критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності.

5. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у процесі професійної діяльності.

6. Експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у процесі професійної підготовки на основі розробленої та впровадженої методики.

Теоретико-методологічні засади дослідження становлять: фундаментальні положення щодо модернізації сучасної вищої освіти (В. Андрющенко, С. Вітвицька, Н. Волкова, О. Караман, О. Коваленко, В. Кремень, В. Курило, І. Прокопенко, С. Савченко, С. Харченко); теоретичні основи професійно-педагогічної освіти (К. Василенко, В. Верховинець, С. Гончаренко, В. Гриньова, В. Лозова, Н. Ничкало, С. Сисоєва, Г. Троцко); теоретичні засади професійної підготовки хореографів (Т. Благова, А. Ветринська, О. Єфімчук, І. Кошавець, С. Куценко, Г. Ніколаї, О. Реброва); концептуальні положення теорії готовності особистості до професійної діяльності (К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, Л. Кандибович, Н. Кузьміна, О. Кучерявий, А. Ліненко); наукові положення формування професійної компетентності (І. Зимня, А. Маркова, О. Овчарук, А. Хуторський, М. Чобітько), зокрема сутності і структури фахової компетентності викладачів хореографії (Д. Корабельникова, О. Мартиненко, Ю. Ростовська); положення щодо інформатизації освіти (В. Биков, Р. Гуревич, М. Жалдак, О. Меньяйленко, Н. Морзе, Л. Панченко, І. Роберт, С. Семеріков) та використання інноваційних методик навчання хореографії (Т. Благова, В. Нікітін, А. Танаєва).

Для розв'язання поставлених завдань, досягнення мети та перевірки гіпотези використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження**: *теоретичні* – аналіз, систематизація та узагальнення психолого-педагогічної, науково-методичної, мистецтвознавчої літератури з метою розкриття теоретичних засад процесу формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ, сутності і структури досліджуваного феномену, а також характеристики педагогічного потенціалу ІКТ як засобу ефективної професійної діяльності сучасних хореографів; узагальнення та конкретизація для обґрунтування та змістовної розробки педагогічних умов формування готовності майбутніх

викладачів хореографії до застосування ІКТ у процесі професійної діяльності в умовах інформатизації освіти; моделювання для розробки моделі формування готовності до застосування ІКТ та методичних прийомів її реалізації; *емпіричні* – педагогічне спостереження, анкетування, тестування для виявлення рівнів сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ в умовах професійної діяльності; опитування, бесіди, експертне оцінювання з метою дослідження й узагальнення кращих зразків педагогічного досвіду хореографічної освіти студентів та молоді; педагогічний експеримент для перевірки ефективності розроблених педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у процесі професійної діяльності; *методи математичної статистики* – для обробки результатів дисертаційної роботи (порівняльний та кількісний аналіз; статистичні розрахунки за критерієм λ Колмогорова-Смирнова для підтвердження достовірності отриманих даних).

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі Комунального закладу «Харківський вищий коледж мистецтв», Харківської державної академії культури, Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, спортивно-оздоровчого центру «Грація» (м. Харків), зразкового ансамблю танцю «Зміна» Харківського комунального підприємства культури «БК Індустріального району». Усього в дослідженнях узяли участь 210 студентів I–IV курсів та 25 викладачів спеціальних і художньо-педагогічних дисциплін.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що *вперше*: теоретично обґрунтовано та експериментально підтверджено ефективність розроблених педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ, що забезпечили: усвідомлення студентами необхідності застосування ІКТ у професійній діяльності шляхом стимулювання вмотивованості щодо їхнього використання в процесі постановочної діяльності; модернізацію підготовки майбутніх викладачів хореографії на основі включення в її зміст знань, умінь та навичок щодо застосування комплексу ІКТ у процесі професійної діяльності, що містить освітні, професійно-моделюючі та практично-професійні їхні види; розвиток творчих здібностей студентів у процесі використання ІКТ під час реалізації різних видів балетмейстерської діяльності; визначено критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності; *удосконалено* зміст, форми та методи професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії; програмно-методичне забезпечення викладання фахових та дисциплін художньо-педагогічного циклу у ЗВО; засоби візуалізації освітнього матеріалу на основі використання інноваційних технологій; *набули подальшого розвитку* наукові уявлення про професійну підготовку студентів-хореографів; сутність і структуру професійної готовності викладачів хореографії та керівників творчих танцювальних колективів; шляхи інформатизації освітнього процесу в закладах освіти, культури і мистецтв.

Практична значущість результатів дослідження полягає в їхній достатній готовності до впровадження в процес професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії в закладах вищої освіти: розроблено та впроваджено нову навчальну

програму та відповідне навчально-методичне забезпечення дисципліни «Композиція та постановка танцю» з використанням ІКТ; інтернет-сайт «Хореографія з Наталією Добролюбовою»; методичні рекомендації для викладачів та студентів-хореографів із формування готовності до застосування ІКТ у процесі професійної діяльності; професійну програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників для спеціалізації «Народна хореографія»; дібрано та адаптовано діагностичний інструментарій визначення сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ.

Матеріали дослідження можуть бути **використані** в освітньому процесі факультетів хореографії неспеціалізованих закладів освіти під час вивчення фахових дисциплін («Ритміка та хореографія», «Хореографічна майстерність», «Сценічна практика» тощо) та в процесі позааудиторних занять студентів під час підготовки творчих колективів до участі у фестивалях, конкурсах та показових виступах як самостійного компонента чи як доповнення до наявних технологій навчання, а також при розробці навчальних і методичних посібників, у самоосвітній діяльності студентів мистецьких спеціальностей.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв» (довідка № 455 від 16.11.2016 р.) та КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (довідка № 01-13/95 від 31.01.2019 р.), Харківської академії культури та мистецтв (довідка від 13.05.2019 р.); у навчально-тренувальний процес спортивно-оздоровчого центру «Грація» (м. Харків) (довідка № 14 від 23.10.2016 р.), зразкового ансамблю танцю «Зміна» Харківського комунального підприємства культури «БК Індустріального району» (м. Харків) (довідка № 6/7 від 21.12.2017 р.).

Особистий внесок дисертанта в роботах, опублікованих у співавторстві, полягає в обґрунтуванні номенклатури професійно важливих якостей майбутніх викладачів хореографії [6]; методики навчання хореографічних вправ [12].

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційної роботи було представлено в доповідях на науково-практичних конференціях різного рівня: *Міжнародних* – «Образовательные риски: суть и подходы к их решению» (Харків, 2018); «Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук у XXI столітті» (Одеса, 2018), «Pedagogika. Teoria. Praktyka» (Варшава, Польща, 2018), «Сучасна педагогіка: теорія, методика, практика» (Чернігів, 2018), «Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту» (Чернігів, 2018), «Вплив наукових досягнень в освітньому просторі на розвиток сучасного суспільства» (Вільнюс, Литовська республіка, 2019); *Всеукраїнських*: «Сучасний стан проблеми фізичної культури і спорту та здоров'я нації» (Харків, 2018), «Сучасні тенденції та перспективи гармонійного розвитку учнівської та студентської молоді в умовах ступеневої освіти» (Харків, 2019); засіданнях кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків), циклової комісії «Народна хореографія» Комунального закладу «Харківський вищий коледж мистецтв».

Публікації. За темою дисертації авторкою опубліковано 16 наукових праць, з них – 14 одноосібні, зокрема 6 – у наукових фахових виданнях з педагогіки, з яких 3

включено до міжнародних наукометричних баз; дві роботи – навчально-методичного змісту.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (226 найменувань, із них 15 іноземною мовою) та 7 додатків на 66 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 288 сторінок. Робота містить 36 рисунків та 23 таблиці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність проблеми; розкрито зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, гіпотезу, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; висвітлено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів; наведено дані про апробацію та впровадження основних результатів дисертаційної роботи.

У першому розділі – **«Проблема формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності»** – уточнено зміст базових понять дослідження; схарактеризовано стан підготовки МВХ до балетмейстерської діяльності; розглянуто ІКТ як інструмент професійної діяльності сучасного викладача-хореографа; розкрито сутність і структуру готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності, її критерії, показники та рівні сформованості.

В умовах оновлення вітчизняної вищої мистецько-педагогічної освіти особливої актуальності набуває проблема підготовки майбутніх викладачів хореографії, здатних ефективно працювати в умовах глобалізованого світу з його високим динамізмом, широким упровадженням інноваційних технологій, інформатизацією освіти, що потребує, своєю чергою, формування у студентів-хореографів знань, умінь і навичок у галузі використання ІКТ. У зв'язку з цим у процесі фахової підготовки МВХ вагоме місце посідає проблема формування готовності до застосування ІКТ у професійній діяльності, що є важливим складником їхньої хореографічної підготовки.

За результатами вивчення та узагальнення психолого-педагогічної літератури встановлено різні наукові підходи до визначення сутності ключового поняття «готовність». Так, учені М. Дьяченко, Л. Кандибович, К. Платонов трактують його як стан, що характеризується актуалізацією всіх можливостей особистості і який виникає в результаті набуття людиною досвіду, що ґрунтується на формуванні позитивного ставлення до діяльності, усвідомленні мотивів і потреб. На думку С. Гончаренка, К. Дурай-Новакової, А. Ліненко, готовність – це цілісне психічне явище, завдяки якому відбувається інтеграція знань і вмінь, необхідних для виконання конкретного виду діяльності.

Аналіз літературних джерел щодо тлумачення поняття «готовність до професійної діяльності» свідчить про його складність. Проте більшість дослідників (М. Віленський, К. Дурай-Новакова, М. Котик та ін.) застосовує схожі підходи до розуміння його сутності та визначає як складний синтез тісно взаємозв'язаних

компонентів, які характеризують передусім мотиваційно-ціннісний (особистісний) і виконавський (процесуальний) аспекти діяльності. Відомий психолог К. Платонов розглядає готовність як потребу в праці, що стала професією та визначається як професійний розвиток і рівень соціальної зрілості суб'єкта, а також готовність до майбутньої діяльності. Важливим, на наш погляд, є те, що автори розглядають готовність як інтегративне особистісне утворення, що пронизує всі сфери свідомості.

За результатами аналізу досліджень (Я. Бузінська, Л. Виготський, О. Гура, А. Петровський та ін.) формування готовності студентів до майбутньої професійної діяльності є причинно-наслідковим детермінованим процесом, у якому послідовно реалізуються психологічні та педагогічні умови в єдності особистісного і професійного складників.

Формування готовності майбутніх викладачів хореографії до професійної діяльності передбачає врахування особливостей хореографічної освіти як складника системи художньої освіти, яка з позицій художньо-естетичної концепції (Н. Миропольська, Л. Сбітнева, Г. Шевченко) спрямована на розвиток у педагогів-хореографів естетичного смаку, художньо-естетичної чутливості, системи естетичних цінностей, художньо-естетичного сприйняття світу та естетичного ставлення до дійсності.

Узагальнюючи викладене, зазначимо, що *готовність майбутніх викладачів хореографії до професійної діяльності* ми розглядаємо як результат їхньої спеціальної підготовки в закладах вищої освіти, що включає сукупність набутих професійних знань та вмінь, розвиток особистісних якостей викладача хореографії, професійно-естетичної спрямованості, здатності до творчого саморозвитку, професійного самовизначення, художньо-естетичного підходу до розв'язання професійних завдань.

Формування готовності майбутніх викладачів хореографії до здійснення професійної діяльності в закладах освіти та творчих танцювальних колективах є складноорганізованим процесом, унаслідок чого виникає необхідність упровадження багатомірного підходу до його формування.

За результатами аналізу чинної освітньої практики підготовки майбутніх викладачів хореографії у ЗВО, зокрема аналізу нормативно-правових документів, навчальних планів та навчальних програм, організації процесу навчання студентів хореографічних факультетів, методики проведення занять з хореографічних дисциплін («Вступ до професії. Технології», «Методика викладання фахових дисциплін та роботи з творчим колективом», «Майстерність актора», «Практика керівника хореографічним колективом», «Основи хореографічного мистецтва» та ін.), проходження студентами практики, творчих робіт при виконанні самостійних завдань і дипломних проєктів, хореографічної підготовленості під час творчих виступів на конкурсах, виявлено низку недоліків у професійній підготовці майбутніх викладачів хореографії.

Так, установлено відсутність логічного структурування знань із дисциплін різних циклів (загальної, професійної та практичної підготовки), домінування вузькоспеціалізованої спрямованості традиційної системи підготовки фахівців з хореографії, яка не здатна задовольнити вимоги до сучасного фахівця і стає

реальною причиною його професійної некомпетентності, недостатньої підготовленості до балетмейстерської діяльності в сучасних умовах. Зміст навчальних дисциплін, зокрема навчальної програми з дисципліни «Композиція та постановка танцю», досить в обмеженому вигляді подає методичний складник щодо озброєння студентів необхідними знаннями та вміннями з балетмейстерської діяльності, недостатньо спрямований на розкриття творчої активності студентів, не повною мірою сприяє усвідомленню доцільності застосування ІКТ у процесі професійної діяльності з метою творчого саморозвитку.

Разом з тим результати анкетування студентів та викладачів хореографічних факультетів засвідчили зацікавленість новими сучасними технологіями, зокрема ІКТ (вебресурси, мультимедійні та комп'ютерні програми, медіатексти), які є невід'ємною частиною професійної діяльності сучасного фахівця й життя загалом, усвідомлення доцільності використання ІКТ у процесі здійснення балетмейстерської діяльності й, відповідно, необхідності формування готовності в майбутніх викладачів хореографії до використання ІКТ у процесі професійної діяльності.

Важливою особливістю сучасного суспільства є його інформатизація шляхом запровадження ІКТ, які в сучасному розумінні становлять широкий спектр цифрових технологій, що використовуються для створення, передачі, поширення інформації та надання послуг. До них належать комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, телефонні лінії, сотовий зв'язок, електронна пошта, супутникові технології, мережі бездротового й кабельного зв'язку, мультимедійні засоби, а також Інтернет. Представлений перелік ІКТ постійно розширюється і модернізується, тим самим збагачуючи потенційні можливості для різних сфер діяльності людини, зокрема й в освіті. Учені пов'язують поняття ІКТ з методами, засобами, прийомами, процесами й середовищами обробки різноманітної інформації, що забезпечує відкритість, можливість нарощення функцій, розширення баз даних і знань, інтегрованість, інтероперабельність, адаптованість, мобільність тощо. У хореографічній освіті, як показують дослідження (О. Заміралова, О. Каратаєва, М. Карпухіна, М. Кисельова та ін.), використовують такі ІКТ: ЕОМ, ПК, програмне забезпечення, телефонні мережі, сотовий зв'язок, супутникові технології, мережі бездротового та кабельного зв'язку, інтернет-ресурси, електронну пошту, телебачення, відео, мультимедійні засоби, аудіовізуальне обладнання, CD, DVD.

Упровадження ІКТ в освітній процес з хореографії передбачає розвиток здатності вмілого та гнучкого її використання фахівцями, а також формування в них відповідних знань, умінь та компетентностей (А. Боковиков, М. Жалдак, І. Роберт та ін.). Аналіз ІКТ у різних галузях дав підстави для *класифікації* їхніх видів з метою використання в хореографічно-педагогічній діяльності: *освітні, професійно-моделюючі та практично-професійні*, застосування яких у процесі професійної підготовки майбутнього викладача хореографії сприятиме вдосконаленню системи підготовки фахівців з хореографії, реалізації поставлених завдань професійної підготовки. Результативність застосування інформаційно-комунікаційного середовища залежить від того, наскільки свідомою та активною

буде в ньому позиція викладача, його здатність до інноваційної діяльності та педагогічної творчості.

Доведено, що з метою підвищення якості професійної підготовки студентів-хореографів необхідним є врахування виявленої нами типології викладачів хореографії на основі різновидів балетмейстерської діяльності: балетмейстер-вигадник (автор-розробник хореографічних творів), балетмейстер-постановник (ретранслятор творів балетмейстера-автора), балетмейстер-реставратор (забезпечує збереження багатства класичної та народно-сценічної спадщини), балетмейстер-педагог (фахівець, який навчає, виховує та творчо розвиває учасників хореографічного колективу), балетмейстер-репетитор (здійснює філігранне відшліфування образної лексики, художніх образів танцю та опрацювання його малюнка та композиції).

З урахуванням варіативних підходів до визначення сутності понять «готовність», «готовність до професійної діяльності», сутнісних характеристик видів балетмейстерської діяльності педагога-хореографа, особливостей використання ІКТ у професійній діяльності викладача хореографії *готовність майбутніх викладачів хореографії до використання ІКТ у професійній діяльності* ми розглядаємо як інтегроване особистісне утворення, що характеризується високою вмотивованістю до використання ІКТ, знанням теоретико-методичних основ їхнього впровадження в процесі різних видів балетмейстерської діяльності, здатністю реалізації вмінь та навичок застосовувати ІКТ у нових умовах професійної діяльності викладачів хореографії.

Компонентами готовності до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності МВХ визначено мотиваційно-ціннісний, знаннєвий, діяльнісно-практичний.

Процес формування готовності майбутніх викладачів хореографії до використання ІКТ у професійній діяльності має бути побудований на засадах системного (В. Афанасьєв, І. Блауберг, Н. Кузьміна, Е. Юдін), діяльнісного (А. Брушлинський, О. М. Леонтєв, С. Рубінштейн), компетентнісного (І. Зимня, А. Маркова, О. Овчарук), інформаційного (Н. Брюханова, О. Коваленко, Г. Швірина), особистісно зорієнтованого (Г. Балл, І. Бех, О. Пехота, М. Чобітько), художньо-естетичного (В. Андрющенко, О. Бованенко, Л. Сбітнева, О. Хращевська,) підходів з урахуванням принципів активності, контекстності, інтеграційності, проблемності, індивідуалізації, естетизації.

Підґрунтям для розробки діагностичного інструментарію вивчення рівнів сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії до використання ІКТ у професійній діяльності визначено *критерії* з відповідними показниками: *мотиваційний* (наявність умотивованості й потреби щодо використання ІКТ у професійній діяльності, усвідомлення їхньої значущості; спрямованість на творче застосування ІКТ; прагнення до самовдосконалення в оволодінні ІКТ); *когнітивний* (знання потенціалу ІКТ для розв'язання професійних завдань сучасного викладача хореографії та їхніх можливостей використання в процесі реалізації різних видів балетмейстерської діяльності); *процесуальний* (сукупність методичних та практичних умінь і навичок здійснення хореографічної, зокрема постановочної, роботи на основі використання специфічних видів ІКТ). Визначено такі рівні

сформованості готовності – *високий, середній, низький* та надано їм змістовну характеристику.

У другому розділі – **«Обґрунтування та експериментальна перевірка педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій»** – обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності та представлено модель їхнього взаємозв'язку в ході реалізації; схарактеризовано процедуру дослідження, описано методичку педагогічного експерименту, проаналізовано його результати.

У процесі формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ особливе місце відводиться педагогічним умовам, які позитивно впливають на підвищення професійного рівня, творчу самореалізацію майбутніх викладачів хореографії та художньо-естетичний розвиток. Під педагогічними умовами ми розуміємо комплекс необхідних взаємопов'язаних чинників, що сприяє оптимізації освітнього процесу з професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії із застосуванням ІКТ.

Теоретичними засадами обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності стало визначення ключових понять дослідження, урахування сутнісних характеристик діяльності викладача-хореографа як балетмейстера, зокрема видів балетмейстерської діяльності; розкриття освітньо-розвивального потенціалу та видів ІКТ як інноваційного інструменту професійної діяльності сучасного викладача хореографії.

Перша педагогічна умова – *усвідомлення студентами необхідності застосування ІКТ у професійній діяльності шляхом стимулювання вмотивованості до їхнього використання в процесі постановочної діяльності з метою розвитку творчого потенціалу* – пов'язана з необхідністю забезпечення зацікавленості студентів у набутті високого рівня готовності до застосування ІКТ завдяки самовдосконаленню та самореалізації у творчій діяльності при постановці хореографічних композицій. Важливо, щоб процес формування мотивації студентів до підвищення власного рівня творчого потенціалу здійснювався в тісному взаємозв'язку з виробленням потреби в постійному творчому розвитку за умови використання в освітньому процесі нових форм, методів та засобів, а також постійного пошуку необхідної сучасної інформації в мережі Інтернет.

Друга педагогічна умова – *модернізація підготовки майбутніх викладачів хореографії на основі включення в її зміст знань, умінь та навичок щодо застосування виокремленого комплексу ІКТ, що містить освітні, професійно-моделюючі та практично-професійні їхні види* – ґрунтується на необхідності засвоєння психолого-педагогічних та спеціальних знань, практичних умінь і навичок, професійних і особистісних якостей із застосуванням ІКТ. Професійна діяльність викладачів хореографії супроводжується постійним застосуванням ІКТ, що, своєю чергою, вимагає прояву високої оперативності, гнучкості розумових процесів, здатності до постійного пошуку нестандартних способів вирішення, розуміння проблем, які виникають в освітньому процесі.

Третя педагогічна умова – *розвиток творчих здібностей студентів у процесі використання ІКТ під час реалізації різних видів балетмейстерської діяльності*. Більшість завдань, що виникають у процесі реалізації танцювальних видів діяльності, вимагає творчого підходу, сутність якого полягає в модернізації наявного досвіду й формуванні на його основі нових комбінацій. У процесі створення власних постановок за допомогою ІКТ у студентів закріплюються здобуті знання та навички, розвиваються творчі здібності у сфері балетмейстерської діяльності.

З урахуванням аналізу теоретичних даних дослідження та визначених нами педагогічних умов, що забезпечують ефективність формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності, стала можливою розробка педагогічно обґрунтованої та логічно побудованої моделі.

В основу моделі покладено положення про структурно-функційний взаємозв'язок з провідними видами ІКТ: програмно-методичний комплекс, який забезпечує можливість самостійно засвоїти навчальний курс «Композиція та постановка танцю» (інтернет-блог «Все для хореографів»); програмні засоби, призначені для перевірки та оцінки знань, умінь та навичок з постановки танцю (навчальна програма «Хореографічна майстерність», інтернет-блог, інтернет-сайт «Хореографія з Наталією Добролюбовою»), що слугують для формування та закріплення різного роду спеціальних навичок, включають засоби для перевірки досягнутих результатів та можливості зміни тренувальних впливів (їхньої швидкості, інтенсивності, складності тощо); сценічні програми, що забезпечують додаткові дидактичні можливості (моделювання композицій та постановок танцю через on-line спілкування в чаті інтернет-сайту).

Взаємозалежність та взаємообумовленість педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності показано на рис. 1.

Дослідно-експериментальна робота з перевірки ефективності розроблених педагогічних умов здійснювалася поетапно.

На першому – *констатувальному* – етапі діагностовано початковий рівень готовності майбутніх викладачів хореографії до використання ІКТ у професійній діяльності, який виявився переважно низьким у більшості студентів контрольної групи (КГ) (60,1%) та експериментальної групи (ЕГ) (59,9%). Також було досліджено особливості проведення хореографічних занять з використанням ІКТ та виконання студентами завдань із застосуванням ІКТ (інтернет-блог, інтернет-сайт, електронні посібники, аудіо- та відеоматеріали тощо), специфіку використання ІКТ під час самостійної роботи, а також рівень розвитку творчих здібностей студентів, які необхідно враховувати для підвищення ефективності процесу формування досліджуваного виду готовності. Разом з тим за результатами проведеного опитування студентів I–IV курсів та викладачів хореографії констатовано недостатність досвіду у використанні ІКТ під час аудиторної та самостійної позааудиторної роботи студентів; стандартизованість засобів хореографічного мистецтва в процесі виконання хореографічних завдань та нерозробленість відповідних навчальних програм з дисциплін, що забезпечують підготовку МВХ до використання ІКТ у професійній діяльності.

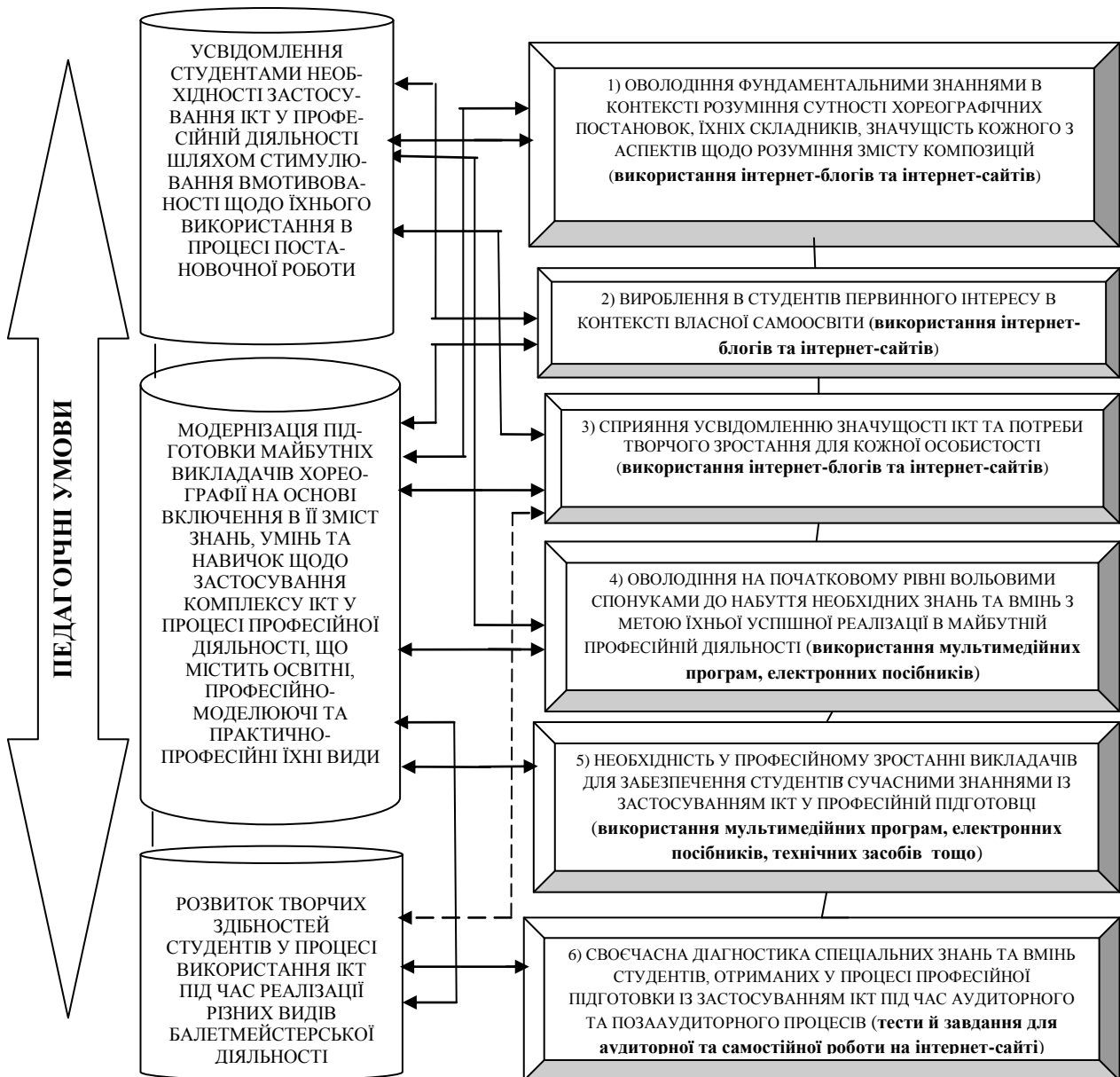

Рис. 1. Взаємозалежність та взаємозумовленість педагогічних умов формування готовності MBX до застосування ІКТ у професійній діяльності

На другому – *формульованому* – етапі експериментальної перевірки здійснено комплексне впровадження визначених та обґрунтованих педагогічних умов, що уможливило підвищення рівня сформованості готовності до використання ІКТ.

В експерименті взяли участь 125 студентів I–IV курсів спеціалізації «Народна хореографія» КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв» та Харківської державної академії культури. Студентів було розподілено на дві групи: 63 студенти експериментальної (ЕГ) та 62 – контрольної групи (КГ). Відмінність у навчанні між групами полягала в застосуванні розробленої методики навчання, побудованої на широкому використанні в освітньому процесі створеного інтернет-сайту, коли кожне застосування ІКТ мало чітко визначені завдання та матеріал, який засвоювали студенти і на заняттях з композиції та постановки танцю, і самостійно.

Упровадження в освітній процес розробленої навчальної програми «Хореографічна майстерність» з використанням ІКТ спрямовувало студентів на виконання хореографічних завдань і передбачало використання аудіо-, відеоматеріалів, а також електронних підручників. Для виявлення ефективності систематично проводилася перевірка засвоєння студентами лексики хореографії. За допомогою розробленого інтернет-блогу «Все для хореографів» здійснювалась перевірка результативності розробленої навчальної програми й часових меж використання ІКТ під час аудиторної роботи. Для більшої інформативності розроблено інтернет-сайт «Хореографія з Наталією Добролюбовою».

Після серії занять, на яких закріплювалася техніка виконання хореографічних композицій, проводилося контрольне оцінювання рівня сформованості готовності майбутніх викладачів до використання ІКТ за розробленими нами критеріями та показниками, результати якого показали, що використання ІКТ спряло значному покращенню показників розвитку професійних умінь у студентів ЕГ порівняно з КГ. Студенти ЕГ більш глибоко й змістовно розуміли теми і проблеми, які виникали на практичних і семінарських заняттях, використовували набуті знання під час побудови композиції та постановки танцю шляхом використання відповідних ІКТ. Застосування ІКТ в освітньому процесі підготовки майбутніх викладачів хореографії – розвиток професійних знань, умінь та навичок, здатності системно аналізувати – є свідченням сформованості їхнього професійного мислення та творчих здібностей.

Отримані наприкінці експериментальної роботи результати та їхній порівняльний аналіз із початковими засвідчили більш суттєві позитивні зрушення у сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ в ЕГ порівняно з КГ. Узагальнені статистичні дані наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка рівнів сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії за критеріями наприкінці експериментальної перевірки (%)

№	Етап перевірки	Контрольна група			Експериментальна група		
		В	С	Н	В	С	Н
Мотиваційний критерій							
1	Початок перевірки	11,3	28,6	60,1	11,2	28,9	59,9
2	Кінець перевірки	15,2	46,6	38,2	29,1	58,9	12
Когнітивний критерій							
1	Початок перевірки	8,8	22,5	68,7	8,9	22,9	68,2
2	Кінець перевірки	15,1	37,7	47,2	27,2	57,3	15,5
Процесуальний критерій							
1	Початок перевірки	9,5	23,3	65,2	10,1	24,8	65,1
2	Кінець перевірки	12,8	32,7	54,5	26,2	59,5	14,3

Примітка: В – високий рівень, С – середній рівень, Н – низький рівень

В ЕГ кількість студентів із низьким рівнем за мотиваційним критерієм зменшилася на 47,9%, разом з тим відбулося збільшення кількості студентів із середнім та високим рівнем на 30% і 17,9% відповідно; за когнітивним критерієм також відбулося зменшення кількості студентів із низьким рівнем на 52,7%, а кількість студентів із середнім і високим, відповідно, зросла на 35,6% і 18,3%; за процесуальним критерієм зменшення кількості студентів із низьким рівнем відбулося на 58,8%, а з середнім та високим рівнями зафіксовано збільшення на 34,7% та на 16,1%. Порівняльна характеристика отриманих результатів засвідчила ефективність визначених педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності, що підтверджується показниками рівнів її сформованості. Вірогідність доведено результатів формувального етапу експериментальної перевірки за допомогою критерію λ Колмогорова-Смирнова.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі **висновки**:

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й практичне вирішення актуальної проблеми формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності, що полягає в обґрунтуванні й розробці педагогічних умов, які забезпечують ефективність досліджуваного процесу.

На основі аналізу наукових джерел з'ясовано, що оновлення вищої педагогічної освіти в Україні характеризується широким упровадженням інноваційних технологій, інформатизацією освіти, яка, з одного боку, забезпечує відкритість освіти, можливість нарощення функцій майбутніх фахівців, розширення баз даних і знань, інтеперабельність, адаптованість до нових умов праці, з іншого – потребує формування, зокрема й у студентів-хореографів, спеціальних знань, умінь і навичок, які визначають їхню готовність до використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної діяльності.

1. На основі узагальнення наукових підходів до визначення сутності поняття «готовність», «готовність до професійної діяльності» доведено, що готовність майбутніх викладачів хореографії до професійної діяльності – це складне, поліфункційне поняття, що розглядається як результат їхньої спеціальної підготовки в закладах вищої освіти і включає сукупність набутих професійних знань та вмінь, розвиток особистісних якостей викладача хореографії, професійно-естетичної спрямованості, здатності до творчого саморозвитку, художньо-естетичного підходу до розв'язання професійних завдань.

Установлено, що процес формування готовності до майбутньої професійної діяльності є причинно-наслідковим детермінованим явищем, у якому послідовно реалізуються педагогічні умови в єдності особистісного і професійного складників.

2. За результатами дослідження сучасного стану підготовки майбутніх викладачів хореографії до реалізації різних видів балетмейстерської діяльності з використанням ІКТ встановлено недостатній рівень підготовленості студентів-хореографів, домінування вузькоспеціалізованої спрямованості традиційної системи підготовки фахівців із хореографії, яка не здатна задовольнити вимоги до підготовки майбутніх хореографів до використання ІКТ у процесі професійної діяльності. При цьому результати опитування студентів та викладачів

хореографічних факультетів засвідчили зацікавленість сучасними технологіями, зокрема ІКТ (вебресурси, мультимедійні та комп'ютерні програми, медіатексти тощо), які є невід'ємною частиною професійної діяльності сучасного хореографа, що потребує формування готовності в майбутніх викладачів хореографії до використання ІКТ у процесі професійної діяльності.

3. З'ясовано, що ІКТ становлять широкий спектр цифрових технологій, що використовуються для створення, передачі, поширення інформації та надання послуг, до яких належать комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, телефонні лінії, сотовий зв'язок, електронна пошта, мультимедійні засоби, а також Інтернет. Класифіковано їхні види на *освітні* (вебресурси (блоги, сайти); дидактичні матеріали (електронні підручники, посібники, мультимедіа), *професійно-моделюючі* (електронні бази даних, on-line чати та відеозв'язок, інтернет-сайт) та *практично-професійні* (комп'ютерні мультимедійні програми, on-line тести, реклама) з урахуванням типології викладачів хореографії на основі різновидів балетмейстерської діяльності (балетмейстер-вигадник, балетмейстер-постановник, балетмейстер-реставратор, балетмейстер-педагог, балетмейстер-репетитор).

З урахуванням варіативних підходів до визначення сутності ключових понять, сутнісних характеристик видів балетмейстерської діяльності педагога-хореографа, особливостей використання ІКТ у професійній діяльності викладача хореографії *готовність майбутніх викладачів хореографії до використання ІКТ у професійній діяльності* розглядається як інтегроване особистісне утворення, що характеризується високою вмотивованістю до використання ІКТ, знанням теоретико-методичних засад їхнього впровадження в процесі різних видів балетмейстерської діяльності, здатністю реалізації вмінь та навичок застосовувати ІКТ у нових умовах професійної діяльності викладачів хореографії.

4. На основі мотиваційно-ціннісного, знаннєвого, діяльнісно-практичного компонентів готовності до використання ІКТ у професійній діяльності майбутніх викладачів хореографії розроблено *критерії* з відповідними показниками (мотиваційний, когнітивний, процесуальний) як діагностичного інструментарію вивчення *рівнів* (високий, середній, низький) сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії до використання ІКТ.

5. Доведено, що ефективність формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у процесі професійної діяльності забезпечується такими *педагогічними умовами*, як: усвідомлення студентами необхідності застосування ІКТ у професійній діяльності шляхом стимулювання вмотивованості щодо їхнього використання в процесі постановочної діяльності; модернізація підготовки майбутніх викладачів хореографії на основі включення в її зміст знань, умінь та навичок щодо застосування комплексу ІКТ у процесі професійної діяльності, що містить освітні, професійно-моделюючі та практично-професійні їхні види; розвиток творчих здібностей студентів у процесі використання ІКТ під час реалізації різних видів балетмейстерської діяльності.

6. Реалізація педагогічних умов здійснювалася на основі розробленого програмно-методичного комплексу, який забезпечив самостійне засвоєння оновленого навчального курсу «Композиція та постановка танцю» (інтернет-блог

«Все для хореографів»); програмних засобів, призначених для перевірки та оцінки знань, умінь та навичок студентів з постановки танцю (навчальна програма «Хореографічна майстерність», інтернет-блог, інтернет-сайт «Хореографія з Наталією Добролюбовою»), що слугують для формування та закріплення різного роду спеціальних навичок, включають засоби для перевірки досягнутих результатів та можливості зміни тренувальних впливів; сценічних програм, що забезпечують додаткові дидактичні можливості (моделювання композицій та постановок танцю через on-line спілкування в чаті інтернет-сайту).

Отримані наприкінці експериментальної роботи результати та їхній порівняльний аналіз із початковими засвідчили більш суттєві позитивні зрушення у сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ в ЕГ порівняно з КГ. Так, в ЕГ кількість студентів із низьким рівнем за мотиваційним критерієм зменшилася на 47,9%, разом з тим відбулося збільшення кількості студентів із середнім та високим рівнем на 30% і 17,9% відповідно; за когнітивним критерієм також відбулося зменшення кількості студентів із низьким рівнем на 52,7%, а кількість студентів із середнім і високим, відповідно, зросла на 35,6% і 18,3%; за процесуальним критерієм зменшення кількості студентів із низьким рівнем відбулося на 58,8%, а з середнім та високим рівнями зафіксовано збільшення на 34,7% та на 16,1%.

У подальшому науковий пошук варто спрямувати на розроблення методики з упровадженням ІКТ у процес викладання спеціальних хореографічних дисциплін; використання ІКТ у процесі організації педагогічної практики та самостійної роботи студентів-хореографів; розроблення силабусів навчальних дисциплін варіативного складника професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії.

Основні результати дослідження відображено в таких публікаціях:

1. **Добролюбова Н. В.** Проблема вдосконалення навчальних програм та перегляду змісту професійної підготовки майбутнього педагога-хореографа. *Педагогічні науки. Т.2.* Херсон, 2017. Вип. LXXX. С. 144–148.

2. **Добролюбова Н. В.** Професійна підготовка майбутніх педагогів-хореографів. *Молодий вчений.* Херсон, 2018. Вип. 7 (59). С. 67–70.

3. Добролюбова Н. В. Формування готовності до навчання постановочних дій майбутніх педагогів-хореографів. *Інноваційна педагогіка.* Одеса, 2018. Вип. 5. С. 83–86.

4. **Добролюбова Н. В.** Модель формування вмінь постановки композицій при підготовці майбутніх педагогів-хореографів. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер.: Педагогічні науки: реалії та перспективи.* Київ, 2018. Вип. 64. С. 78–81.

5. **Добролюбова Н. В.** Розробка навчальної програми «Хореографія в серці» із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій в процесі підготовки майбутніх викладачів хореографії. *Інноваційна педагогіка.* Одеса, 2019. Вип. 14. С. 49–53.

6. **Добролюбова Н. В.,** Школа О. М. Технологія розвитку педагогічної спрямованості особистості майбутнього педагога – хореографа. *Науковий часопис*

НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер.: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Київ, 2018. Вип. 7. С. 38–42.

7. **Добролюбова Н. В.** Ризики сприйняття та використання сучасних засобів навчання (на прикладі викладання хореографічних дисциплін). *Образовательные риски: суть и подходы к их решению*: матеріали XVI міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 лют. 2018 р.). Харків: НУА, 2018. С. 108–111.

8. **Добролюбова Н. В.** Перспективи використання інноваційних технологій та їх вплив на розвиток професійної майстерності викладача хореографії. *Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук у XXI столітті*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20–21 березня 2020 р.). Одеса, 2018. С. 46–48.

9. **Добролюбова Н. В.** Інноваційні технології в системі підготовки майбутніх хореографів з дисципліни «Композиція та постановка танцю». *Сучасний стан проблеми фізичної культури та здоров'я нації*: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків; м. Маріуполь, 23 квітня 2018 р.). Харків, Маріуполь, 2018. С. 109–112.

10. **Добролюбова Н. В.** Шляхи підвищення змісту освітньої програми з професійної підготовки педагога-хореографа. *Pedagogika. Teoria. Praktyka*. Warszawa: Wydawca : Sp.z o.o. «Diamond trading tour», 2018. С. 35–41.

11. **Добролюбова Н. В.** Принципи створення навчально-методичного комплексу для навчання майбутніх педагогів-хореографів дисциплінам хореографічної спрямованості. *Сучасна педагогіка: теорія, методика, практика*: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 7–8 верес. 2018 р.). Чернігів, 2018. С. 69–71.

12. **Добролюбова Н. В.,** Фоменко О. В., Суровов О. А. Методичні особливості навчання вправам хореографії студенток на заняття з нетрадиційних видів гімнастики. *Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту*: матеріали XI Міжнар. наук. конф. пам'яті А. М. Лапутіна (м. Чернігів, 18-19 жовт. 2018 р.). Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2018. С. 95–98.

13. **Добролюбова Н. В.** Використання блогів як ефективного засобу в формуванні готовності майбутніх викладачів хореографії до професійній діяльності. *Сучасні тенденції та перспективи гармонійного розвитку учнівської та студентської молоді в умовах ступеневої освіти*: матеріали X Всеукр. наук.-практ. Internet-конф. (м. Харків, 15 квіт. 2019 р.). Харків, 2019. С. 92–96.

14. **Добролюбова Н. В.** Основи формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності. *Influence of scientific achievements in education on the development of modern society: conference proceedings International scientific and practical conference*. Vilnius: Izdevniecība «Baltija Publishing», 2019. С. 55 – 57.

15. **Добролюбова Н. В.** *Методика викладання основ хореографії*: навч. посіб. Харків: СПДФО Бровін О. В., 2017. 69 с.

16. **Добролюбова Н. В.** *Методика формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності*: практич.-метод. посіб. Харків: СПДФО Бровін О. В., 2019. 119 с.

Добролюбова Н. В. Формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» Міністерства освіти і науки України, Старобільськ, 2021.

Обґрунтовано теоретичні засади формування готовності майбутніх викладачів хореографії до професійної діяльності, розкрито її сутність, структуру та особливості. Проаналізовано сучасний стан підготовки майбутнього викладача хореографії та охарактеризовано види балетмейстерської діяльності. Визначено критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у професійній діяльності. Виокремлено та обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ у процесі професійної підготовки, здійснено їхню змістовну розробку. Експериментально доведено ефективність реалізації запропонованих педагогічних умов.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні викладачі хореографії, готовність, педагогічні умови, інформаційно-комунікаційні технології, балетмейстерська діяльність.

Dobroliubova N. V. Formation of the readiness of future choreography teachers to apply information and communication technologies in their professional activities. – Qualification research paper, manuscript. Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Sciences (PhD): Speciality 13.00.04 – Theory and Methodology of Vocational Education. – State Institution "Lugansk National Taras Shevchenko University" of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Starobilsk, 2021.

Theoretical bases of formation of readiness of future teachers of choreography for professional activity, to open its essence, structure and features are revealed. The current state of training of the future teacher of choreography is analyzed and the types of choreography are characterized. Criteria, indicators and levels of readiness of future teachers of choreography for the use of information and communication technologies in professional activities are determined. The pedagogical conditions for the formation of the readiness of future teachers of choreography for the use of information and communication technologies in the process of professional training are singled out and substantiated, their meaningful development is carried out. The effectiveness of the implementation of the proposed pedagogical conditions has been experimentally proved.

Key words: professional training, future teachers of choreography, readiness, pedagogical conditions, information and communication technologies, ballet master's activity.

Добролюбова Н. В. Формирование готовности будущих преподавателей хореографии к применению ИКТ в профессиональной деятельности. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – ГУ «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко» Министерства образования и науки Украины, Старобельск, 2021.

В диссертации особая роль отводится формированию готовности к применению ИКТ как показателя профессиональной сформированности личности. Профессиональная подготовка является чрезвычайно важной задачей современного украинского общества. Но существующая система профессиональной подготовки не обеспечивает надлежащей готовности выпускников к практической деятельности по хореографии. Преподаватель хореографии приобретает значительный багаж знаний и ограниченное количество профессиональных умений и навыков, хотя современные условия рынка труда ставят принципиально новые требования к подготовке молодых специалистов в области культуры и искусства. Это требует совершенствования процесса профессиональной подготовки в учреждениях высшего образования с целью формирования готовности специалистов к будущей профессиональной деятельности с использованием современных педагогических технологий. В ходе работы были определены педагогические условия, разработаны методические особенности, которые включают систему этапов, принципов, форм, методов, приемов и средств обучения, среди которых приоритетная роль отведена ИКТ. В основу положен системный анализ решения и моделирования построения композиций и постановки танца с помощью ИКТ. Внедрение ИКТ в разработанную учебную программу предусматривало широкое использование в образовательном процессе интернет-блогов, интернет-сайтов, видео- и аудиоматериалов. Программа реализовывалась путем овладения студентами необходимых теоретических знаний и практических умений и навыков с помощью ИКТ. После проведения экспериментальной работы уровни формирования готовности к применению ИКТ получили положительные сдвиги в экспериментальной группе по всем определенным критериям, что свидетельствует об эффективности выявленных педагогических условий. В дальнейшем научный поиск стоит направить на разработку методических особенностей с использованием ИКТ во время педагогической практики и изучения других хореографических дисциплин. Также перспективными могут быть исследования путей обеспечения созданными электронными учебниками по хореографической подготовке.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие преподаватели хореографии, готовность, педагогические условия, информационно-коммуникационные технологии, балетмейстерская деятельность.